

Adroddiad i'r	Pwyllgor Safonau
Dyddiad y Cyfarfod	22 / 07 / 2022
Aelod/Swyddog Arweiniol	Gary Williams, Swyddog Monitro
Awdur yr Adroddiad	Gary Williams, Swyddog Monitro
Teitl	Canllawiau Llywodraeth Cymru – Dyletswydd Arweinwyr Grwpiau i Hyrwyddo Ymddygiad Moesegol

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

1.1. Y canllawiau statudol drafft a luniwyd gan Lywodraeth Cymru mewn perthynas â'r ddyletswydd newydd a osodwyd ar arweinwyr grwpiau gwleidyddol i hybu ymddygiad moesegol.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

2.1. Hysbysu aelodau'r Pwyllgor am y canllawiau drafft a cheisio eu barn ar gynigion i gefnogi arweinwyr grwpiau i gyflawni'r ddyletswydd hon.

3. Beth yw'r Argymhellion?

3.1. Bod y Pwyllgor yn ystyried y canllawiau drafft ac yn trafod y trefniadau ymarferol i'w gwneud i gydymffurfio â hwy.

4. Manylion yr adroddiad

4.1. Mae adran 62 o Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 ('y Ddeddf') yn rhoi dyletswydd newydd ar Arweinwyr grwpiau gwleidyddol i gymryd camau i hybu a chynnal safonau uchel o ymddygiad eu haelodau.

4.2. Mae adran 62 o Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 ('y Ddeddf') yn rhoi dyletswydd newydd ar arweinwyr grwpiau gwleidyddol i gymryd camau i hybu a chynnal safonau uchel o ymddygiad eu haelodau.

4.3. Cynhyrchodd Llywodraeth Cymru ganllawiau statudol drafft (Atodiad 1) ar gyfer arweinwyr grwpiau a phwyllgorau safonau cyn yr etholiad a cheisiodd farn arnynt. Gellir gweld y canllawiau drafft yma: <https://llyw.cymru/ymgyngghoriad-ar-ddeddf-llywodraeth-leol-ac-etholiadau-cymru-2021-canllawiau-statudol-ar-safonau> .Yn anffodus, nid oedd y cyfnod ymgynghori yn cyd-daro â chylch cyfarfodydd y pwyllgor. Disgwylir fersiwn terfynol y canllawiau.

4.4. Mae'r canllawiau drafft yn cynnwys enghreifftiau o sut y gallai Arweinwyr Grŵp gyflawni eu dyletswydd megis:

- dangos ymrwymiad personol i ddatblygiad neu hyfforddiant perthnasol sy'n ymwneud â chydraddoldeb a safonau, a mynd iddynt;
- annog aelodau'r grŵp i fynychu datblygiad neu hyfforddiant perthnasol ynghylch cydraddoldeb a safonau;
- sicrhau bod enwebeion i Bwyllgor wedi derbyn yr hyfforddiant a argymhellir ar gyfer y Pwyllgor hwnnw;
- hyrwyddo gwendid a pharch o fewn cyfathrebiadau grŵp a chyfarfodydd ac yng nghyfarfodydd ffurfiol y Cyngor;
- hyrwyddo gweithdrefnau datrys anffurfiol yn y Cyngor, a gweithio gyda'r Pwyllgor safonau a swyddogion monitro i sicrhau datrysiad lleol;
- hyrwyddo diwylliant o fewn y grŵp sy'n cefnogi safonau uchel o ymddygiad ac uniondeb;
- mynychu cyfarfod o Bwyllgor Safonau'r Cyngor os gofynnir i chi drafod materion Cod Ymddygiad;
- gweithio i weithredu unrhyw argymhellion gan y Pwyllgor Safonau ynghylch gwella safonau;
- cydweithio ag Arweinwyr Grwpiau eraill, o fewn rheswm, i gefnogi ar y cyd safonau uchel o ymddygiad o fewn y Cyngor.

- 4.5. Mae'r canllawiau drafft yn ei gwneud yn glir y dylai'r Pwyllgor drefnu i hyfforddi'r Arweinwyr Grwpiau ar y ddyletswydd o fewn 6 mis i'r etholiadau ac yn flynyddol wedi hynny. Mae'n awgrymu cyfarfod o bryd i'w gilydd ag Arweinwyr Grwpiau i adolygu ymddygiad. Gofynnir i Arweinwyr Grwpiau a'r Pwyllgor hwn ystyried cynigion ar gyfer cyfrwng ar gyfer cyfarfodydd o'r fath ar ffurf Grŵp Cyswllt Moesegol.
- 4.6. Mae'r canllawiau drafft hefyd yn cyfeirio at yr angen i arweinwyr grwpiau gyflwyno adroddiadau i'r Pwyllgor Safonau ar eu cynnydd wrth gyflawni eu dyletswydd. Bydd y Pwyllgor Safonau yn gallu trafod yr adroddiadau hyn gydag arweinwyr grwpiau a'u defnyddio fel sail i adroddiad blynyddol y Pwyllgor i'r Cyngor ar y ffordd y mae arweinwyr grwpiau yn cyflawni'r ddyletswydd hon.
- 4.7. Gwahoddir y Pwyllgor i drafod y dull a ffafrir ganddo o fonitro dyletswydd arweinwyr grwpiau a'r cymorth sydd i'w ddarparu iddynt.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

- 5.1. Nid yw'r adroddiad yn cael unrhyw effaith uniongyrchol ar y Blaenoriaethau Corfforaethol, fodd bynnag, mae safonau ymddygiad uchel yn elfen allweddol o lywodraeth leol effeithiol.

6. Beth fydd y gost a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

- 6.1. Nid oes unrhyw gostau uniongyrchol yn gysylltiedig â'r adroddiad hwn.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Les?

- 7.1. Nid oes angen asesiad ar gyfer yr adroddiad hwn.

8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gyda Chraffu ac eraill?

- 8.1. Mae'r adroddiad hwn yn ymgynghori â'r Pwyllgor. Cynhelir trafodaethau gydag arweinwyr grwpiau i ymgynghori â hwy ar yr hyfforddiant sydd ei angen i gyflawni'r

ddyletswydd hon a'r trefniadau i'w rhoi ar waith i gefnogi a monitro'r gwaith o gyflawni'r ddyletswydd.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

9.1. Fel y nodwyd yn 6.1, nid oes unrhyw effaith ariannol uniongyrchol i'r adroddiad hwn.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

10.1. Bydd cyflwyno'r ddyletswydd hon a rôl ehangach y Pwyllgor wrth gefnogi ei chyflawni, yn lliniaru'r risg o ymddygiad nad yw'n cyrraedd y safonau ymddygiad disgwylidiedig.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

11.1. a54 Deddf Llywodraeth Leol 2000